

Angrebet på DR er på kant med menneskeretten

STEEN LASSEN

Det massive politiske pres på DR er ikke bare problematisk. Det kan være i strid med menneskeretten. Det viser en tysk dom.

Steen Lassen er advokat (H) LL.M.

DR ER TIL DEBAT – meget heftig debat endda – og det er der sådan set ikke noget nyt i. Tværtimod hører det til en af DR's fornemste funktioner at skabe og være genstand for debat.

Det er imidlertid ikke længere bare indholdet, der diskuteres og angribes, men DR som sådan – DR's omfang, DR's rolle og relevans.

Det er især nyt og bekymrende, at angrebet retter sig mod DR's økonomiske fundament i en grad, som vil påvirke muligheden for, at institutionen kan varetage sine centrale samfundsopgaver.

DF forbryder sig mod en grundsætning for vores demokrati: at public service-tv-stationer er en bærende søjle for demokratiet. Derfor må ingen vægtig, økonomisk eller politisk gruppe eller staten indtage en dominerende position over en public service-tv-station og derigennem udøve pres på den. Denne grundsætning er udtalt af den tyske forfatningsdomstol og Menneskerettighedsdomstolen. Mere om det senere.

DR modtager 3,7 mia. kr. om året. Det er en brøkdel af de 15 mia. kr. årligt, som f.eks. den tyske public service-station ZDF modtager.

ZDF består ligesom DR af en enkelt tv-station, og selv om den retter sig mod en større befolkning, er der for ZDF i vidt omfang tale om samme type produktioner, som for DR – og de bliver ikke væsentligt dyrere af at blive udsendt til flere

MEDIEGIGANT. DR er under pres fra mange sider i forbindelse med medieforhandlingerne. Men er det klogt af samfund at svække public service? Foto: Jens Dresling

mennesker. For slet ikke at tale om den anden tyske public service-tv-station, ARD, som årligt modtager 50 mia. kr. Hvorfor mener DF så, at det relativt beskedne beløb til DR er for meget – og lægger op til historisk store besparelser?

DET ER IKKE svært at forestille sig, at bare kravet om nedskæringer skaber en frygt, der påvirker DR til at ændre sin programvirksomhed i den retning, DF ønsker.

Dansk Folkeparti har allerede selv bekræftet, at det er hensigten – og at de netop ønsker at skabe en sådan frygt for, at de gør deres politiske indflydelse gældende i DR.

DF's kultur- og mediepolitiske ordfører udtalte for nylig på en conference, at efter DF's og regeringens udspil har DR fået et chok og går nu mere i retning af det, DF ønsker, så det går den rigtige vej. DR har lyttet.

Og på spørgsmål fra salen svarede DF's ordfører, at hvis DR følger DF's krav til DR, vil DF fralade kravet om økonomisk nedskæring.

At et sådant politisk pres kan have den tilsigtede effekt, fremgår af udtalelsen fra DR's generaldirektør, Maria Rørbye Rønn, i Politiken 22. januar:

»Det er helt afgørende, at DR i sin programvirksomhed kan disponere uden

frygt for, at politikerne regulerer bevillingen, i forhold til hvilke programmer man laver. Det er rigtig vigtigt for mig at understrege over for politikerne, at vi som uafhængigt public service-medie skal kunne bevare modet til at lave programmer, som går kritisk til magthaverne uden at frygte for vores økonomi det kommende år.»

DF forsøger dog ikke kun ved politisk pres at påvirke DR's programvirksomhed. I forbindelse

Public service-tv-stationer er en bærende søjle for demokratiet

med den stort anlagte dokumentarserie om danmarkshistorien udtalte næstformanden for DF i Politiken 23. oktober 2017:

»Det var ikke dokumentar, det, vi

så. Det var en gang venstresnoet propaganda i helt stor stil. Hvordan man skal reagere over for DR, det ved jeg ikke. Men et godt sted at starte er de forhandlinger om et nyt medieforlig, der starter efter nytår.»

Medieforliget udmøntes i en aftale mellem DR og regeringen (Kulturministeriet). DF vil altså gennem bestemmelser i denne aftale forpligte DR til at følge DF's ideologiske krav til programvirksomheden.

DF's angreb på DR kan ikke overraske,

da det er i overensstemmelse med deres højrepopulistiske politik. Men det kan da ikke gælde for de andre partier?

SVARET ER naturligvis, at der er tale om et politisk spil, hvor man ønsker at tækkes DF på grund af magten, der afhænger af DF – også selv om det betyder, at man er nødt til at føre DF's politik, når det kommer til DR.

I Danmark har nogle partier valgt at samarbejde med DF. Men gør de det rigtige? Og er der ikke under alle omstændigheder en grænse for, hvor langt sådan et samarbejde bør gå? Og hvor går denne grænse i så fald?

Det er en demokratisk nødvendighed at tage kravene fra højrepopulisterne i betragtning, idet de repræsenterer deres del af befolkningen. Men det betyder

MEDIEFORLIG

Fremtidens medier

Der skal indgås et nyt medieforlig i Danmark i år, og der er voldsom debat om, hvordan midlerne skal fordeles, og hvor meget DR skal have. En serie Kroniker ser nærmere på medierne og den offentlige støtte.

Angrebet på DR er på kant med menneskeretten

ikke, at man behøver at gå med til hvad som helst i kampen om magten.

Man skulle mene, at det er vigtigere, at partierne står sammen og lever op til vores grundlæggende værdier og opretholder vores demokratiske samfundsinstitutioner. Oven i dette politiske pres foretager kommercielle aktører en enorm lobbyvirksomhed mod DR. Det kommer fra meget stærke og magtfulde organisationer med tætte forbindelser til de politiske magthavere.

Deres medlemmer har en økonomisk interesse i nedskæring af DR's budget eller i andre ændringer i DR's virksomhed, selv om medlemmerne tilsyneladende klarer sig godt, og det sker vel at mærke uden respekt for DR's opgave som bærende søjle for demokratiet.

DET HAR LÆNGE været gældende for dagbladene med JP/Politikens hus i spidsen. De havde vel at mærke i 2017 et overskud på 265 mio. kr. - heraf Politiken med 90 mio. kr. - og en omsætning på 2,8 mia. kr. og meddeler, at det er »på baggrund af et sundt indholdssalg, hvor især det digitale salg viser god vækst«.

Mediernes angreb sker via deres lobbyorganisation Danske Medier. De angiver fejlagtigt, at 'krisen' i den trykte presse skulle være forårsaget af DR, mens udfordringerne reelt kommer fra store amerikanske digitale virksomheder som Google, YouTube og Facebook.

Disse gigantiske udenlandske virksomheder bistås af Dansk Industri, som retter kraftige angreb mod DR. Måske burde Dansk Industri tone rent flag og stryge 'Dansk' i sit navn?

Også leverandørforeningen BFE delta-

Det hører til en af DR's fornemste funktioner at skabe og være genstand for debat

som de andre for nedskæring i DR og i til-læg hertil for, at DR's streamingtjeneste begrænses, så DR i streaminguniverset, der er fremtidens medie, ikke vil kunne leve op til kravet til public service.

TDC-gruppens tv-forretning i Danmark havde i 2016 en omsætning på 4,3 mia. kr. og en bruttofortjeneste på 2,2 mia. kr. Senest har nogle rettighedshaverorganisationer meldt sig på banen i en artikel i Politiken af 31. januar i år - med producenterne i spidsen, dvs. primært den store Egmont-koncern.

Via Nordisk Film ønsker de at få del i det beløb, der skal tages fra DR og anbringes i en åben public service-pulje i stedet for. Egmont-koncernen er en kæmpe på markedet med en årlig omsætning på ca. 12 mia. kr. og et overskud på ca. 600 mio. kr. De vil nu tage midler fra DR med henblik på at få direkte adgang til den foreslåede pulje.

Overraskende nok omfatter afsenderne af angrebet i Politiken også skuespillerne, instruktørerne, dramatikerne og mindre producenter.

Hvis de var samfundsenfangede kunstnere, opførte de i stedet for drama-ter 'Biedermann og brandstifterne' af Max

ger i dette angreb med stærkt lobbyarbejde som repræsentant for tv-distributør.

Og brancheorganisationen Dansk Erhverv, der blandt sine medlemmer tæller langt den største tv-distributør, TDC, lobbyer

Frisch. Den 'retskafe' Biedermann tillader brandstiftere at slå sig ned på loftet - og er derfor medansvarlig, da de sætter ild til hans hus.

Slagordet er 'dansk indhold'. Ved at tage fra DR's finansiering og lægge det over i en pulje uden for DR vil man sikre dansk indhold, hedder det sig. En sådan disposition vil svække DR's position og funktion. Det er givet også formålet, hvilket bekræftes af, at finansieringsudvalget i sin rapport udtaler, at »de ressourcer, der tilføres DR, giver mest dansk audiovisuelt indhold for pengene«.

Men er der ikke nogen, der danner bøl-værk mod disse angreb på DR? Hvad med for eksempel DR's bestyrelse?

Opgaven for en bestyrelse er at varetage selskabets interesser, herunder ikke mindst at modstå angreb mod selskabet udefra. Men der er ikke den krævede afstand mellem bestyrelsen og statsmagten. Det fremgår af radio- og fjernsynsloven, som slår fast, at det er partierne bag regeringen, der udpeger flertallet i DR's bestyrelse. Bestyrelsesmedlemmerne kan derfor være hæmmet i deres svar for DR. Når det er så vigtigt at kæmpe for et uafhængigt DR, er det, fordi public service-tv-stationerne spiller en central rolle i de europæiske demokratier. De er med til at opretholde dem - og fungerer som en samfunds- og kulturbærer.

Medielandskabet er i vidt omfang segmenteret og markedsstyret med kapitalinteresser og privatindivider i førersædet. Det er derfor, at DR skal træde til som offentlig institution og repræsentere den bredeste målgruppe uden kommercielle hensyn: befolkningen som helhed - samfundsborgeren og almeninteressen.

HVOR DR ER forpligtet over for almenheden, pluralismen og mangfoldigheden, er de kommercielle medier til for at tjene det partikulære og særinteressen bedst muligt. DR skal være uafhængig af markeds kræfter, mens de kommercielle medier bliver drevet af markedet.

Den anden centrale rolle for DR består i folkeoplysningen og den kritiske nyhedsformidling - upartisk, saglig journalistik, der har et stort ansvar for kilder og vinkling. Alle sociale kræfter og opinioner i samfundet skal komme til udtryk - og informations- og yttringsfriheden skal ligge til grund for fremlæggelsen uafhængigt af private og politiske interesser.

Det er afgørende for DR's varetagelse af sin public service-funktion til sikring af det demokratiske samfund, at staten holder sig på afstand.

DETTE ER behandlet af den tyske forfatningsdomstol i en dom af 25. marts 2014 om den tyske public service tv-station ZDF. Den tyske forfatningsdomstol er i henhold til den tyske grundlov et selvstændigt forfatningsorgan til sikring af demokratiet. Domstolen skal sørge for overholdelse af principperne i den tyske grundlov, herunder over for statsmagten, især i forhold til parlamentet og regeringen.

Dommen beskriver meget udførligt en public service-tv-stations opgave, herunder at programudbudet skal være for hele befolkningen og ikke begrænset til de områder, som de kommercielle ikke dækker. Dommen anser public service som værende en modvægt til de kommercielle aktører.

Følgende er vigtigt i forhold til de

fremsatte ønsker fra lobbyvirksomheder om begrænsning for DR i relation til udnyttelse af de nye teknologier: »Programudbudet må være åbent for nye publikumsinteresser eller nyt indhold eller former og må ikke være begrænset til et bestemt udviklingsstade«.

Hvad angår kravet om, at staten skal holde sig på afstand af public service-radio- og -tv-stationer anføres:

»Målet er en radiofoni, der er forpligtet af princippet om samfundsmæssig frihed og mangfoldighed, og som indholdsmæssigt ikke er formet af statsapparatets repræsentanter og embedsmænd.

Public service-radio- og -tv-stationer skal organiseres sådan, at det er de medlemmer af tilsynsorganerne ('Fernsehrat und Verwaltungsrat'), der har en afstand til staten, der skal have den bestemte indflydelse, og at eventuel medvirken af statslige og statsnære medlemmer er begrænset. Formålet er at sikre mangfoldighed og hindre politisk instrumentalisering af radiofonien.

Disse krav svarer til kravene i den europæiske menneskerettighedskonvention. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols fortolkning forpligter konventionens artikel 10 konventionsstaterne til ved lovgivning at sikre mangfoldigheden i radio- og tv-udsendelser og at sikre, at denne forpligtelse navnlig ikke undermineres, ved at en vægtig økonomisk eller politisk gruppe eller staten kan indtage en dominerende position over en radio- eller tv-station eller i en tv-station og herigennem udøve pres på denne«.

Den tyske forfatningsdomstols udlægning af den tyske forfatning er udtryk for

fundamentale forfatningsretlige grund-sætninger, der gælder i enhver demokratiske stat til sikring af demokratiet, og de bør derfor også gælde i Danmark. Men under alle omstændigheder er Danmark forpligtet af menneskerettighedskonventionen, som den tyske forfatningsdomstol også henviser til.

Konkret fastslår dommen herefter, at det var retsstridigt, at de dagældende regler for ZDF indebar, at over 1/3 af medlemmerne af de overordnede organer 'Fernsehrat- und Verwaltungsrat' var en del af eller havde tæt tilknytning til statsmagten.

Radio- og fjernsynslovens bestemmelser for udpegning af DR's bestyrelse giver staten en meget større indflydelse på DR, end de ulovlige regler gjorde det for ZDF. Dommen viser derfor, at der kan være en konflikt mellem radio- og fjernsynslovens bestemmelser og de grundsætnin-ger, der gælder for et demokrati som udtrykt i de europæiske grundlove og i menneskerettighedskonventionen.

Desuden indebærer domstolens beskrivelse af kravet om afstand til statsmagten, at også det politiske pres mod DR kan være problematisk.

Hvad den danske Højesteret og/eller Menneskerettighedsdomstolen vil nå frem til, hvis disse spørgsmål blev forelagt, kan vi kun gisne om. Men under alle omstændigheder viser den klare tale fra den højt respekterede tyske forfatningsdomstol, at der er en potentiel konflikt.

Kære medlemmer af Folketinget: Tænk jer godt om, og læs dommen fra den tyske forfatningsdomstol.

STEEN LASSEN